

PROJECTOPROEP 2018

**BESTEMD VOOR OPVANGOMGEVINGEN
VOOR KLEINE KINDEREN IN HET BRUSSELSE
GEWEST**

**VOOR DE TENUITVOERLEGGING VAN
HERINRICHTINGSACTIES EN HET
ECOLOGISCHE BEHEER VAN HUN
BUITENRUIMTEN**

MODALITEITEN

1. Algemeen kader van de oproep

Aandacht voor de natuur

De weldadige invloed van de natuur op het welzijn en de cognitieve ontwikkeling van het kind staat niet meer ter discussie. Het contact met de natuur stimuleert de concentratie, de verbeelding en het leggen van sociale contacten. Het kind opnieuw in contact brengen met de opeenvolging van de seizoenen is ook een leerschool voor geduld. Door in harmonie met onze natuurlijke omgeving op te groeien, kan bij de burger van morgen een milieubewustzijn ontstaan dat essentieel is voor een duurzame samenleving.

Uiteraard is het risico van een “gebrek aan natuur” groter in de stad wegens de sterke verstedelijking, onze steeds meer verstedelijkte levensstijl en de virtualisering van ons bestaan dat maar weinig ruimte laat voor ons leefmilieu. Het behoud van de natuurbeleving voor de allerkleinsten in de stad vormt daarom een grote uitdaging. Hierbij kunnen de Brusselse opvangstructuren een belangrijke rol spelen! Een natuurlijke herinrichting van de buitenruimten en het verwelkomen van biodiversiteit vergt weinig inspanning en investeringen, maar heeft gegarandeerd een positieve impact op de kinderen!

Het verzoenen van stadsontwikkeling met natuur en de natuur voor iedereen toegankelijk maken zijn de belangrijkste doelstellingen van het **Natuurplan** dat in april 2016 door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd goedgekeurd. We zetten ons in om voor iedereen een groene ruimte van hoge kwaliteit dicht bij huis te creëren, we sturen het beleid bij, we sensibiliseren en mobiliseren de Brusselaars voor biodiversiteit, natuurbescherming en -ontwikkeling.

Bescherming van kinderen tegen pesticiden

Wie het over de natuurlijke buitenruimten heeft, heeft het automatisch ook over ecologisch beheer zonder pesticiden! Het verwelkomen van biodiversiteit in de tuin betekent immers ook dat we moeten leren werken **met** het natuurlijke evenwicht en niet **tegen** de natuur in. Voorkomen in plaats van genezen: het aantrekken van zogenaamd "nuttige" organismen (lieveheersbeestjes, zweefvliegen, bijen, meesjes, egels,...) en op een andere manier kijken naar de spontane flora die de tuin kleur geeft, zijn manieren om dit te bereiken.

Ter herinnering: pesticiden zijn giftige producten die een verhoogd risico vormen voor jonge kinderen, een bijzonder kwetsbaar publiek. Uit sommige studies blijkt met name een aanzienlijke toename van het risico op leukemie bij kinderen en, in mindere mate het risico op hersentumoren, hetgeen samenhangt met het gebruik van pesticiden door ouders thuis of in de tuin en dan in het bijzonder tijdens de zwangerschap of de vroege kinderjaren. Pesticiden kunnen bovendien ook de ontwikkeling van verschillende systemen ontregelen: zenuw-, voortplantings- en hormonaal stelsel en immuunsysteem. Ook op de korte termijn kan een hoge blootstelling aan pesticiden acute reacties bij kinderen teweeg brengen, zoals irritatie, braken, bewustzijnsverlies, longoedeem, enz.

Daarom is **het gebruik van bepaalde pesticiden in de opvangomgevingen sinds 1 maart 2014 verboden in het Brusselse gewest**. Het betreft pesticiden die worden gebruikt voor de bescherming van zowel kamer- als tuinplanten tegen ziekten, insecten of slakken. Ook producten om “onkruid” en mossen te verwijderen, zijn verboden. Opgeliet, ook commerciële producten gecertificeerd als “biologisch”, “ecologisch”, of “natuurlijk” zijn nog steeds pesticiden. Ook hun gebruik is niet zonder

risico en daarom zijn ze onderworpen aan dezelfde verbodsbepalingen als synthetische producten, de zogenaamde "chemische" producten.

Het informeren en sensibiliseren van de opvangcentra over de gevaren van pesticiden en over ecologische alternatieven is één van de missies van het **Gewestelijk Programma voor Pesticidenreductie 2018-2022**, dat nauw samenwerkt met het Natuurplan om een gezondere leefomgeving voor kwetsbare groepen te garanderen.

Kort samengevat: de natuur in uw opvangomgeving verwelkomen en op een ecologische manier in stand houden, is een uitstekende manier om het welzijn en de gezondheid van kinderen te garanderen! Waar wacht u dus nog op om aan de slag te gaan?

2. Wie mag projecten indienen?

De oproep voor het indienen van projecten is gericht aan alle officiële opvangomgevingen voor 0-3 jarigen die zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevinden. Met officiële opvangomgevingen bedoelen we structuren met een vergunning afgeleverd door de bevoegde instellingen van de Fédération Wallonie Bruxelles (Franse Gemeenschap), de Vlaamse Gemeenschap of de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC): de ONE (Office de la Naissance et de l'Enfance) en Kind & Gezin.

Verschillende soorten opvangomgevingen mogen deelnemen:

- Erkende of onafhankelijke gezinsopvang, gesubsidieerd (gesubsidieerde opvangcentra) of niet-gesubsidieerd (autonome opvang).
- Erkende of onafhankelijke collectieve opvang, gesubsidieerd (crèches, peutertuinen,...) of niet (Huizen voor het kind, tijdelijke opvang...).

3. Ontvankelijkheidsvoorwaarden

Deelnemen aan de projectoproep kan onder de volgende voorwaarden:

- De deelnemende opvangomgeving beschikt over een buitenruimte die toegankelijk is voor de kinderen (binnenplaats, terras, gazon, moestuin, boomgaard, enz.).
- Elk project moet plaatsvinden in een opvangomgeving in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Het project moet de doelstellingen van deze oproep nastreven, zoals beschreven in punt 4.
- De kandidaat-opvangstructuren beschikken over een goedkeuring afgeleverd door de bevoegde instanties van de Fédération Wallonie Bruxelles (Franse Gemeenschap), de Vlaamse Gemeenschap of de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC).
- Het behoorlijk ingevulde, gedateerde en ondertekende aanvraagformulier moet **uiterlijk op vrijdag 30 november 2018** bij Leefmilieu Brussel worden ingediend, volgens de regels die zijn goedgekeurd door de personen die gemachtigd zijn om de opvangomgeving die het voorstel doet, bij het project te betrekken.
- Het is belangrijk te streven naar autonome projecten en dus naar het indienen van een project dat zeer waarschijnlijk zal worden voortgezet dankzij de verder ontwikkeling van vaardigheden, praktijk, partnerschappen en lokale verankering.
- De uitvoering van projecten moet leiden tot concrete en duurzame resultaten.

4. Doelstellingen van de projectoproep

Deze oproep voor projecten heeft tot doel de herinrichting van uw buitenruimten te ondersteunen zodat een zo gediversifieerd mogelijke natuur binnen de opvangomgeving kan worden verwelkomd. Tevens is het ook de bedoeling te zorgen voor de opleiding van het personeel dat betrokken is bij het ecologische beheer van deze ruimten, met behulp van een professionele ondersteuningscel waar u een beroep op kan doen (zie punt nr. 5).

Met herinrichting bedoel we het verbeteren van uw buitenruimte op een gevarieerde manier en op verschillende niveaus, waarbij bijvoorbeeld de volgende acties kunnen worden gecombineerd:

- verwijdering van een deel van de ondoordringbare of halfdoorlatende oppervlakken (beton, asfalt, plaveisel, bestrating, technische ondergrond, substraat en kunstgras,...) om in volle grond te kunnen planten en om ervoor te zorgen dat het water in de grond kan infiltreren en het bodemleven zich kan herstellen.
- beplanten van de muren van de buitenruimte met inheemse klimplanten (“van bij ons”) die kunnen wortelen in volle grond (geen bovengrondse plantenmuren).
- diversifiëren van de aanplanting in uw omgeving door gebruik van lokale soorten en variëteiten, bij voorkeur met veel nectar (interessant voor bestuivende insecten) of met bessen, zaden (interessant voor vogels)... :
 - aanplanten van een gediversifieerde en gelaagde haag met verschillende inheemse struiken
 - aanplanten van fruitbomen
 - inrichten van kleine “ontdekkingspercelen”: moestuin, aromatische planten, geneeskrachtige planten,...
 - aanleggen van een bloemenweide
 - gebruik van bodembedekkers om moeilijke zones te beplanten
 - de spontane vegetatie op sommige plaatsen rustig haar gang laten gaan zodat we het nut en de schoonheid van onze wilde planten kunnen herontdekken.
 - enz.
- kleine dieren beschermen en toevluchtsoorden en leefgebieden voor hen creëren:
 - voorzie zones die pas laat worden gemaaid (weide, hoog gras).
 - plaats insectenhôtels, houtblokken waarin gaten worden geboord, bundels holle stengels,...
 - plaats een stapel stenen, dood hout,...
 - zorg voor nestkastjes en/of voedertafels voor vogels
 - plaats nestkasten voor vleermuizen
- Denk nog eens goed na over bepaalde delen van uw buitenruimte zodat u rekening kunt houden met de problematiek van de onkruidbestrijding (bijvoorbeeld, gras inzaaien op het grind van de paden of gebruik maken van grastegels om de groei van planten die op sommige plaatsen als ongewenst worden beschouwd, te voorkomen.
- enz.

N.B. : De ontwikkeling van moestuinen, boomgaarden, compostbakken en opvangbakken voor regenwater kunnen deel uitmaken van het project, maar moeten geïntegreerd worden in een ruimer kader dat gunstig is voor de ontwikkeling van fauna en flora in zijn natuurlijke omgeving. Projecten die voornamelijk gericht zijn op voeding vallen niet binnen het bereik van deze aanbesteding.

5. Wat wordt er ter beschikking gesteld?

Ondersteuning

Om hun doelstellingen te bereiken, zullen de winnende projecten regelmatig en op maat worden ondersteund, in de taal van de opvangcentrum, door middel van een ondersteuningscel bestaande uit technische deskundigen op het gebied van inrichting en ecologisch beheer van buitenruimten. Er worden in totaal 15 credits ter beschikking gesteld van elke winnende opvangomgeving waarbij één credit overeenstemt met een vergadering of een activiteit met de ondersteuningscel. Deze credits kunnen worden gebruikt van januari tot december 2019 en worden aangepast aan de specifieke behoeften van elke opvangomgeving, bijvoorbeeld om:

- Advies inwinnen over de inrichting van de ruimte, de keuze van de aan te planten soorten, de materiaalkeuze, enz.
- Training in de praktische uitvoering van bepaalde inrichtings- of onderhoudstechnieken, door middel van uitleg en/of praktische demonstraties.
- De uitgevoerde werkzaamheden opvolgen en evalueren en zo nodig bijsturen
- De aanwezige fauna en flora identificeren en hun waarde evalueren.
- Advies ontvangen over het ecologisch onderhoud van buitenruimten: gepersonaliseerde training in alternatieven voor pesticiden om schadelijke of ongewenste organismen (bladluizen en wolluizen in de tuin, slakken, plantenziekten, ongewenste spontane vegetatie, mossen op het terras, enz.) binnen een aanvaardbaar niveau te houden, afhankelijk van de problemen die zich in elke opvangomgeving voordoen.
- Methodologische ondersteuning ontvangen met betrekking tot de projectdynamiek (team, doelstellingen, actieplan, indicator, enz.).
- Verlengingsmogelijkheden bekijken op het einde van het project

In het advies dat wordt gegeven, zal rekening worden gehouden met de specifieke beperkingen die worden opgelegd aan kinderopvangomgevingen, en vooral dan de wettelijke verplichtingen die de veiligheid van de kinderen moeten waarborgen (bijvoorbeeld een lijst met verboden giftige planten).

N.B. Modelprojecten zullen tenslotte worden gevaloriseerd in een gids over de ecologische inrichting en het onderhoud in de opvangomgeving, opgesteld door de ondersteuningscel en bedoeld voor alle leden uit de sector.

Financiële ondersteuning

De ondersteuningscel beschikt ook over een maximumbudget van 1.500 euro per project voor de aankoop van benodigdheden (materialen, gereedschap voor ecologisch onderhoud, enz.) of diensten (bv. debetonneringswerken) indien nodig. Alle eventuele aankopen vallen onder de verantwoordelijkheid van de ondersteuningscel en worden door hen uitgevoerd, in onderlinge overeenstemming met de betreffende opvangstructuur.

Ter verduidelijking: **deze bijstand vormt een aanvulling op het budget van iedere opvangomgeving die wordt toegewezen aan het project. Eventuele extra uitgaven van de opvangomgeving in het kader van het project worden niet gesubsidieerd.**

6. Duur van het project

De gekozen projecten hebben een looptijd van 1 jaar, van januari tot december 2019.

7. Selectieprocedure

In december 2018 zullen in totaal 5 projecten worden geselecteerd uit kandidaturen van Franstalige en Nederlandstalige opvangcentra. Dit zal een nauwgezette en kwalitatieve opvolging van de realisaties en het behalen van ambitieuze resultaten mogelijk maken.

De selectie verloopt volgens de volgende stappen:

- Analyse van de projecten in termen van ontvankelijkheid (behoorlijk ingevuld formulier en kwalitatief hoogstaande informatie in het dossier zodat de inhoud ervan geanalyseerd kan worden) door Leefmilieu Brussel;
- Analyse door de leden van de jury van de inhoud van de ontvankelijk verklaarde dossiers door de leden van de jury van de ontvankelijke dossiers op grond van de selectiecriteria;
- Samenstelling van een jury om de projecten te evalueren en te selecteren.

De projecten die aan de deelnamecriteria voldoen, worden geëvalueerd en geselecteerd door een jury. De jury is samengesteld uit:

- Een deskundige van Leefmilieu Brussel.
- Een vertegenwoordiger/ster van ONE.
- Een vertegenwoordiger/ster van Kind & Gezin.
- Een vertegenwoordiger/ster van Adalia 2.0.
- Een deskundige van de ondersteuningscel.

Naast de selectie, is het ook de rol van de jury om aanbevelingen te doen voor elk project.

8. Selectiecriteria

De jury zal de 5 winnende projecten selecteren op basis van de volgende criteria en afwegingen:

Criteria	Waardering
De verbetering, de potentiële ecologische winst van het project: maximaliseert het project de aanwezigheid van de natuur en biodiversiteit ten opzichte van de oorspronkelijke situatie?	... / 8 punten
De belangstelling voor het natuurbewustzijn van kinderen: bevorderen de inrichtingen het contact van kinderen met de natuur?	... / 6 punten

De kwaliteit van het betreffende project: o De beschrijving van de inrichtingen en de illustraties; o Identificatie van het projectteam o De haalbaarheid van het project; o De identificatie van de beschikbare middelen; o De communicatie van en naar de opvangomgeving; o De middelen om het project na 2019 voort te zetten.	... / 6 punten
Totaal	... / 20 punten

De jury kan eventueel beslissen over een gelijke stand, waarbij voorrang wordt gegeven aan projecten:

- o Gelegen in gebieden met een gebrek aan groene ruimten toegankelijk voor het publiek ([link](#)).
- o Gelegen in ontwikkelings- of verbindingszones van de Brussels ecologisch netwerk ([link](#)).
- o Gelegen in de beschermingszone voor opvang van grondwater ([link](#)).

Bovendien zal de jury er tijdens de selectie op toezien dat zij de voorkeur geeft aan een grote verscheidenheid aan opvangomgevingen (crèche, peutertuin, geconventioneerde of autonome opvang,...) en verschillende organiserende instanties, met gevarieerde buitenruimten om modelinrichtingen te ontwikkelen die in een maximaal aantal opvangstructuren kunnen gereproduceerd worden.

9. Planning

- Oktober 2018: lancering van de projectoproep
- **vrijdag 30 november 2018:** **uiterste datum voor de indiening van de kandidatuurdoosiers**
- December 2018: bijeenkomst van de selectiejury
- Januari – december 2019: uitvoering van winnende projecten.

10. Indiening van de kandidatuurdoosiers

De kandidatuurdoosiers moeten ingevuld worden via de formulieren die door Leefmilieu Brussel worden voorzien.

Ze moeten ten laatste op **30 november 2018 om middernacht** ingediend worden.

Via e-mail, ter attentie van: Natuurfacilitator
Leefmilieu Brussel
Divisie groenbeheer / Dienst Natuurplan
E-mail: natuur@leefmilieu.brussels

Voor meer informatie over deze projectoproep:

Natuurfacilitator

Leefmilieu Brussel

Divisie groenbeheer / Dienst Natuurplan

E-mail: natuur@leefmilieu.brussels

